

Handläggare
Ehlin Bengt

Datum
2015-08-14
Rev 2015-08-26

Diarienummer
SCN-2015-0247

Socialnämnden

Avtalsuppföljning råd och stöd/öppenvård, Styrelsen Uppsala vård och omsorg

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att godkänna uppföljningen av avtalet med Styrelsen Uppsala vård och omsorg rörande råd och stöd/öppenvård

att uppdra till socialförvaltningen att utreda förutsättningarna för att driva ett hemutredningsteam inom den egna verksamheten

Sammanfattning

Förvaltningen har genomfört en avtalsuppföljning av avtalet med Styrelsen Uppsala vård och omsorg avseende råd, stöd och öppenvård. Förvaltningens bedömning är att Styrelsen Uppsala vård och omsorg följer avtalet.

Ärendet

Uppföljningen gäller internavtal avseende råd, stöd och öppenvård för barn och unga 0-20 år och deras familjer. Utförare är Styrelsen Uppsala vård och omsorg. Aktuellt avtal gäller 2015-01-01--2015-12-31. Ersättning för råd- och stödinsatser utgår med 34 000 tkr och för öppenvårdsinsatser med 22 000 tkr. Avtalet ersätter ett tidigare avtal som gällde 2012 till 2014. En avtalsuppföljning rörande det avtalet redovisades för socialnämnden för barn och unga under 2014. Styrelsen bedömdes följa avtalet men uppföljningen konstaterade samtidigt att det fanns verksamheter som fungerade mindre väl och andra som inte efterfrågades alls. De slutsatserna låg som grund till det nya avtalet.

Genomförande av uppföljningen

Förvaltningen har under våren månatligen träffat företrädare för vård och omsorg och följt upp avtalet. Vidare har enhetscheferna inom IFO-barn och IFO-ungdom tillfrågats om sina erfarenheter av råd, stöd och öppenvårdsinsatserna. Med hänsyn till den relativt korta tid som nuvarande avtal varit i kraft har uppföljningen också gjorts mot bakgrund av erfarenheterna från det gamla avtalet.

En begränsning är att uppföljningen inte omfattar alla delar i avtalet, en sådan uppföljning gjordes 2014. Denna uppföljning syftar till att ge en mer övergripande bild av hur råd- och stödverksamheten och öppenvården fungerar och av den fortgående dialog förvaltningen har med vård och omsorg kring insatserna.

Vilka insatser omfattar avtalet?

Avtalet gäller insatser för barn och unga 0-20 år och deras familjer som erbjuds stöd genom

- öppna råd- och stödinsatser
- biståndsbedömda öppenvårdsinsatser

Råd- och stödinsatserna definieras i avtalet som information, vägledning, samtal, programverksamhet och på gruppnivå i form av information, grupp- och studieverksamhet för barn, ungdomar och deras familjer. För att få del av dessa insatser krävs inget biståndsbeslut utan man kan som medborgare direkt vända sig till de enheter som svarar för råd- och stödinsatserna.

Det handlar om fyra familjeenheter lokaliserade i stadsdelarna Gamla Uppsala, Gottsunda, Stenhagen och Sävja som bland annat erbjuder familjesamtal, stöd till småbarnsföräldrar och gruppverksamheter. Familjeenheterna arbetar också uppsökande och ger konsultativt stöd gentemot familjecentralerna, skolor och förskolor. Familjeenheterna har i det nya avtalet getts ett utökat ansvar för att genom områdesarbete i sina respektive stadsdelar nå barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen för ett socialt utanförskap (fältarbete). SSP, samverkan mellan skola, socialtjänst och polis, är en viktig del i det områdesbaserade arbetet.

Utöver de insatser som familjeenheterna svarar för finns inom ramen för råd- och stödinsatserna i avtalet följande verksamheter:

- Ungdomscentrum dit föräldrar, och även enskilda ungdomar, kan vända sig utifrån farhågor om att deras tonåring missbrukar droger
- Ekeby verkstad där ungdomar (15-20 år) erbjuds studier och praktiskt arbete i anpassade former under ett läsår
- Arbetslaget som är kopplat till Ekeby verkstad och som erbjuder utomhusarbete kombinerat med studier
- verkställighet av domar om Ungdomstjänst
- Medlingsverksamhet
- Stöd till unga brottsoffer
- Trappan som erbjuder gruppverksamhet och individuella stödsamtal med barn och ungdomar 5-20 år.

Öppenvårdsinsatserna definieras i avtalet som individuellt behovsprövat stöd eller behandling enligt SoL, LVU och LVM som föregåtts av remiss från socialnämnden. Här erbjuds följande insatser:

- familjebehandling inom familjeenheterna – här avses mer omfattande familjesamtal och föräldrastöd än det som ryms inom ramen för de ”fria” råd- och stödinsatserna som beskrivits ovan
- familjestödsgruppen som består av åtta till tio hemterapeuter som ger praktiskt och pedagogiskt stöd i hemmet till barnfamiljer
- Mentorn – fyra socionomer ger coachning och praktiskt stöd till 20 ungdomar i åldern 13-20 år
- Perrongen – fyra socionomer handleder kvalificerade kontaktpersoner som ger coachning och praktiskt stöd till 20 ungdomar i åldern 13-20 år. Ett särskilt stöd till ungdomar som fått ett träningsboende benämns Perrongen Bo (separat avtal).
- Mini-perrongen – 10 platser för barn 6-12 år.
- Ungdomscentrum som vänder sig till ungdomar 12-20 år har ett brett utbud av olika tjänster, både sådana som kräver ett biståndsbeslut och sådana som är fria att söka själv (se ovan under råd- och stödinsatser). Flera av insatserna handlar om stöd till ungdomar i riskzonen för alkohol- och drogmisbruk: urinprov, kartläggning och behandling.

IFO-barn och IFO-ungdoms bedömning av råd och stöd/öppenvårdinsatserna

I uppföljningen har som nämnts ovan synpunkter från IFO-barn och IFO-ungdom inhämtats. Alla delar av vårdutbudet inom avtalet har inte diskuterats i detalj och uppföljningen speglar inte varje enskild verksamhet. Det är viktigt att ha i minnet att det är ett begränsat antal personer som tillfrågats i uppföljning och det finns en risk att enskilda personers omdöme getts för stor betydelse i redovisningen nedan. Förvaltningens bedömning är ändå att uppföljningen ger en bild av tendenser och allmänna uppfattningar som är viktiga att beakta.

Familjeenheterna bedöms ha bra kvalitet i sin verksamhet och samarbetet med IFO fungerar tillfredsställande. De bedöms nå rätt målgrupp i sina stadsdelar.

Familjestödsgruppen med *hemterapeuterna* är uppskattade. Det är en resurs som IFO gärna vill ha mer av. Verksamheten håller hög kvalitet och handläggarna föredrar ofta att stå i kö framför att använda någon av de företag som kommunen har ramavtal med om Familjepedagogiska insatser i hemmet.

När det gäller *Mentorn* finns det blandade uppfattningar. En kritisk synpunkt som ofta återkommer i diskussioner med IFO är att personal på Mentorn inte är tillräckligt flexibla i sitt arbetssätt. Här jämför man gärna med externa entreprenörer inom området ungdomscoach, en jämförelse som ofta utfaller till Mentorns nackdel. Vidare tycker medarbetarna inom IFO att Mentorn tar emot för få ungdomar med hänsyn till den bemanning verksamheten har, att de borde kunna arbeta med fler. En annan synpunkt inom IFO är att Mentorn inte lyckas så väl med ungdomar med missbruksproblem men de istället är mer framgångsrika när det gäller ungdomar med psykiska problem, depressioner och hemmasittare.

De flesta inom IFO rapporterar att de är nöjda med *Perrongens* insatser men man efterlyser mer flexibilitet. Bland annat tycker man att kravet på att insatsen ska pågå i två år är för stelbent. Det finns också de som tycker att Perrongen borde kunna ta emot fler ärenden.

IFO förklarar att de är mycket nöjda med *Miniperrongen*. Det är lång kö till verksamheten och IFO önskar mer av denna typ av insats.

Trappan har en bra och uppskattad verksamhet. Dock är det problematiskt när den ena förälder säger nej och inte medger att barnet får delta i verksamheten.

Inom ramen för ungdomsteamets *urinprovstagning* på ungdomar har vissa vuxna kunnat beredas tider för urinprov. Det har varit på remiss från IFO och ofta som ett led i en utredning eller inför ett umgängestillfälle, t.ex. med ett placerat barn. Erfarenheter från tidigare år har dock varit att resursen varit helt otillräcklig. Nu finns det möjligheter att ta urinprov på vuxna föräldrar också genom IFO-vuxens urinprovskontroll vilket underlättar för handläggarna inom IFO-barn och IFO-ungdom.

Ett återkommande problem i IFO:s samarbete med vård och omsorg är att det är svårt för enskilda och kanske oerfarna handläggare att förstå och greppa det stora utbud av råd och stöd- och öppenvårdsinsatser som erbjuds i Uppsala kommun. Det är också svårt för handläggarna att veta vad som är det bästa för klienten. Här har IFO länge efterfrågat en ”gemensam ingång” till vårdutbudet och enklare remissförfarande. Vård och omsorg har försökt och i viss mån kunnat tillmötesgå behovet men det har varit svårt att få till ett enkelt och välfungerande system. Som en del i det arbetet håller förvaltningen på att ta fram ett webb-baserat bokningssystem där handläggare enklare ska kunna se vilka insatser som erbjuds och anmäla sin klient till dessa och hur kö-situationen till de olika insatserna ser ut. IFO lyfter också fram att det är krångligt med alla avtal som ska skrivas med öppenvården. Är det flera personer i en familj krävs det avtal för var och en vilket blir onödigt arbetskrävande.

Vad saknar IFO inom avtalet?

Tidigare fanns det en resurs inom ramen för avtalet som kunde hjälpa barn- och ungdomsenheterna med att mobilisera och leda *nätverksmöten*. Det finns inte med i det nya avtalet för 2015 då den förra uppföljningen visade att efterfrågan på nätverksarbete var låg. IFO saknar den resursen i det nya avtalet. Det finns dock möjlighet för IFO att vid behov köpa den insatsen från vård och omsorg.

Det är stora problem med *hemmasittare* på högstadiet/grundskolan, menar man inom IFO. Inom gymnasiet finns projektet Magda-teamet som gör ett bra jobb. Det består av kurator, psykolog, lärare, arbetsterapeut. Fram till och med 2014 fanns Elis-projektet, en samverkan mellan barn- och ungdomsnämnden och socialnämnden för barn och unga, som arbetade med hemmasittare inom grundskolan. Det låg dock inte inom ramen för råd- och stödavtalet med vård och omsorg. IFO:s bedömning är att Elis gjorde ett mycket bra och viktigt arbete för gruppen och att det behövs någon liknande.

I tidigare öppenvårdsavtal ingick hemutredningar som genomfördes av personal på Brogården på uppdrag av IFO. Det finns inte med i det nya avtalet. Idag kan IFO istället styckvis köpa hemutredningar av Brogården vid behov. IFO tycker att Brogårdens hemutredningar hållit god kvalitet och att de tillfört en dimension i utredningsarbetet. Dock säger enheterna att

Brogårdens hemutredningar är för dyra och att man sannolikt kommer att använda andra leverantörer till hemutredningar, även om dessa inte är av samma kvalitet.

Tidigare har Brogården och Övernäs tagit visst ansvar för *eftervården* sedan en placering avslutats. Det har man gjort för att de förändringsprocesser hos en ungdom eller i en familj som påbörjats under placeringen inte tvärt ska upphöra och för att överbrygga vården till dess andra insatser kan ta vid. Det har inte varit reglerat i tidigare avtal men Brogården och Övernäs har ändå gjort det. I och med det nya avtalet för 2015 och de minskade ekonomiska ramarna så upphör Brogården och Övernäs med att erbjuda sådan eftervård. Inom IFO är man bekymrad över vad det kan få för konsekvenser i klientarbetet.

Förvaltningens månadsuppföljning

Förvaltningen har under våren 2015 träffat företrädare för vård och omsorg varje månad för att diskutera avtalet och samarbetet. Återkommande teman i uppföljningen har varit:

- Kösituationen till öppenvården. Finns det någon kö och vid vilka verksamheter? Kö uppstår i huvudsak till hemterapeuterna.
- Hur ska insatserna inom öppenvården mätas? Vård och omsorg redovisar idag antalet insatser utifrån kravet i avtalet på vissa volymer. Här diskuteras om timredovisning vore ett bättre instrument för att få grepp om volymerna och resursutnyttjande.
- Kan vi hitta andra former av erfarenhetsutbyte mellan vård och omsorg och socialförvaltningens personal?
- Vissa tolkningsfrågor inom avtalet.

För att öka erfarenhetsutbytet mellan vård och omsorg och socialförvaltningen kommer under hösten samarbetsträffar att genomföras med enhetschefer inom IFO-barn respektive IFO-ungdom och motsvarande nivå inom råd och stöd.

Bedömning

Förvaltningen bedömer att Styrelsen Uppsala vård och omsorg följer avtalet. Många verksamheter inom avtalet uppskattas av IFO men uppföljningen visar också att det finns en del problem och utvecklingsmöjligheter som bör övervägas när ett nytt avtal ska skrivas.

Utöver detta finns det anledning att se över möjligheten att driva ett hemutredningsteam inom socialförvaltningen. Dels för att hemutredningar är en så kallad myndighetsnära insats/resurs som ofta används i komplicerade ärenden och ett nära samarbete med ansvarig socialsekreterare är viktigt. Men även för att ambitionsnivån på hemutredningarna kopplat till kostnaden behöver ses över.

Socialförvaltningen

Jan Holmlund
Direktör